

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 กับผลได้ของเกษตรกร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยสำรวจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและผลได้เฉพาะในปีงบประมาณ 2524 แบบการวิจัยจัดเป็นแบบ One Shot Case Study¹ ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับผลของการเปิดรับฟังรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรี จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดมี 39,034 ครัวเรือน² ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ กัน คือ อำเภอเมือง อำเภอบางละมุง บ้านฉาง พนัสนิคม พานทอง ศรีราชา สัตหีบ หนองใหญ่ กิ่งอำเภอเกาะสีชัง และกิ่งอำเภอมะขาม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน (สามีหรือภรรยา) ครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 250 ครัวเรือนหรือ 250 คน ในจังหวัดชลบุรี

¹Donald T. Campbell and Julian C. Stanley, Experimental and Quasi - Experimental Designs for Research (Chicago : Rand Mc.Nally College Publishing Company, 1963), p. 6.

²ศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2523/24, เอกสารสถิติการเกษตร เลขที่ 150, (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.พ. 2524), หน้า 166.

ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)¹ โดยขั้นแรกทำการจับสลากรายชื่ออำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีขึ้นมา 4 อำเภอ ด้วยวิธี Simple Random Sampling อำเภอที่จับสลากได้คืออำเภอเมือง อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง และอำเภอบ้านมิ่ง ขั้นตอนที่สองสุ่มครัวเรือนเกษตรกร 250 ครัวเรือน ใน 4 อำเภอดังกล่าวด้วยวิธี Accidental Sampling ผลการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่างรวม 233 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.2 จำแนกตามอำเภอดังนี้

เกษตรกรอำเภอเมือง	63	ครัวเรือน
เกษตรกรอำเภอพนัสนิคม	84	"
เกษตรกรอำเภอพานทอง	39	"
เกษตรกรอำเภอบ้านมิ่ง	47	"
รวม	233	"

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ มีทั้งชนิดจำกัดคำตอบ (Fixed alternative) และชนิดไม่จำกัดคำตอบ (Open-ended) ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสารของเกษตรกร กล่าวคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือภูมิหลังของเกษตรกร เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางครอบครัว รายได้ เป็นต้น ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับนิสัยการรับฟังวิทยุ และตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลการรับฟังวิทยุ ปชส.8 รวมทั้งหมด 35 ข้อ ดังได้แสดงไว้ในภาคผนวก โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ครัวเรือนละประมาณ 45 นาที

¹Fred N. Kerlinger, Foundations of Behavioral Research, 2nd edition, (New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1973) pp. 117-131.

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดในรูปของตัวเงินและค่าเสียโอกาสที่สถานีวิทยุ ปชส.8 จ่ายเพื่อดำเนินการในการให้ข่าวสารการเกษตร ทั้งนี้เป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะปีงบประมาณ 2524 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายก่อนการผลิต
- ค่าใช้จ่ายในการออกแบบและการผลิต
- ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์และการติดตามผล
- ค่าใช้จ่ายในการผลิตซ้ำ
- ค่าใช้จ่ายในการออกอากาศ
- ค่าวัสดุและครุภัณฑ์ในสำนักงาน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 ในปีงบประมาณ 2524 ซึ่งประกอบด้วย

- จำนวนเกษตรกรที่ฟังรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8
- ทัศนคติของเกษตรกรที่เกิดจากการได้รับฟังรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8
- พฤติกรรมของเกษตรกรภายหลังการเปิดฟังรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองสัมภาษณ์กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน (สามีหรือภรรยา) จำนวน 30 คน ที่อำเภอ

มีบุรีในกรุงเทพฯ อำเภอบางปูและอำเภอพระประแดงในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำการทดลองใช้ 2 ครั้ง จึงสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีความเป็นปรนัย (objective) คือ คำถามที่ถามนั้นชัดเจนและการให้คะแนนตรงกันจากคำตอบเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการชี้แจงให้ผู้เก็บข้อมูล (เจ้าหน้าที่เกษตรกรตำบล) ใกล้เคียงใจถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย เรื่องดังกล่าว วิธีการในการสัมภาษณ์และรายละเอียดในแบบสัมภาษณ์ก่อนเก็บข้อมูลจริง เพื่อให้มีความเข้าใจในเครื่องมือ มีประสิทธิภาพในอันที่จะรวบรวมข้อมูลมากบิ่งขึ้น

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นค่าใช้จ่ายในการให้ข่าวสารการเกษตรทางสถานีวิทยุ ปชส.8 เป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งได้จากฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจากกองช่างและทะเบียนวิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อได้ตัวเลขค่าใช้จ่ายตามรายการที่ต้องการแล้วนำตัวเลขค่าใช้จ่ายนั้นมาคำนวณค่าเสื่อมราคาในกรณีที่เป็นครุภัณฑ์ อาคาร ส่วนที่ดินและค่าเช่าเวลาในการออกอากาศคำนวณในแง่ค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) และคิดเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับรายการเกษตร

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังรายการวิทยุของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยและผู้เก็บข้อมูลเข้าไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมือง อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง และอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ข้อมูลที่ได้จึงเป็นแบบปฐมภูมิ (Primary data) ได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 233 ฉบับ จากจำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.20 เมื่อรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วก็นำมาแจกแจงเป็นหมวดหมู่ โดยทำเป็นชั้นคอน ดังนี้

1. แปลงข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ออกเป็นรหัส และกรอกรหัสข้อมูลทุกฉบับลงในกระดาษตารางสำหรับลงรหัส (Coding sheet)

2. นำข้อมูลจาก Coding sheet ไปเจาะของบัตรคอมพิวเตอร์ แล้วส่งบัตรเข้าตรวจสอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แก้ไขบัตรข้อมูลที่ผิดพลาดให้ถูกต้อง และนำไปตรวจสอบจนได้ข้อมูลที่ถูกต้องโดยสมบูรณ์

3. ส่งบัตรข้อมูลเข้าเครื่องประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS จากศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์ค่าความหาค่าทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย